

Stotteren: Onderzoek naar therapie-effecten en spraak motorische controle

W. J. Huinck

Dit proefschrift beschrijft twee aspecten van stotteren: (1) het effect van stotter-therapieën en (2) spraakmotorische controle bij stotteraars en bij niet-stotteraars. Beide aspecten zijn aan elkaar gerelateerd omdat enerzijds therapieprogramma's gebaseerd zijn op aannames over de oorzaak van stotteren en anderzijds informatie met betrekking tot de werking van therapie op belangrijke wijze bijdraagt aan onze kennis over het complexe fenomeen stotteren.

Deel 1 van dit proefschrift beschrijft de resultaten van een uitgebreid longitudinaal effectonderzoek (gefinancierd door het College van Zorgverzekeringen) waarin het effect wordt geëvalueerd van: (1) het "Comprehensive Stuttering Program" (CSP), (2) de "Doetinchemse Methode" (DM) en (3) individuele therapie volgens het protocol van de "Vereniging Stottercentra Nederland" (VSN). De deelnemers werden vóór therapie, direct na therapie, één jaar na therapie en twee jaar na therapie getest. De stotterernst, de spraakwaliteit en de spraakmotoriek werden gemeten. De resultaten toonden aan dat de drie betrokken therapieën op korte en lange termijn effectief zijn op de verschillende aspecten van stotteren en dat er verschillen zijn in effectgrootte op de afzonderlijke onderdelen. In hoofdstuk 3 werden stotteraars op basis van de ernst van uitwendig en inwendig stottergedrag ingedeeld in verschillende subtypen en werd de relatie tussen deze subtypen en de therapie-effecten onderzocht. De data toonden aan dat op basis van therapie-effecten specifieke subgroepen onderscheiden kunnen worden.

Hieruit werd geconcludeerd dat verschillende behandelprogramma's noodzakelijk zijn en dat het van belang is beter inzicht te krijgen in hoe de verschillende dimensies van stotteren gerelateerd zijn aan therapie-effecten. In Hoofdstuk 4 werd aangetoond dat Canadese resultaten van onderzoek naar de CSP gegeneraliseerd kunnen worden naar de Nederlandse populatie. In Hoofdstuk 5 werd de validiteit van een eenvoudige en weinig tijdrovende zelfevaluatieschaal onderzocht.

In dit onderzoek werd deze zelfevaluatieschaal gerelateerd aan (1) objectieve maten (percentage stotTERS en spreekSnelheid), en (2) de resultaten van een reeks bestaande, tijdrovende (zelf)evaluatietesten (o.a. vragenlijsten en beoordelings-schalen). De resultaten toonden aan dat de eenvoudige zelfevaluatieschaal een valide maat is voor het meten van therapie-effecten.

In het tweede deel van dit proefschrift worden verschillende aspecten van de spraakmotorische controle onderzocht bij stotteraars (ST) en niet-stotteraars (NST). Hoofdstuk 6 handelt over de verschillen tussen deze groepen op het gebied van co-articulatie van verschillende soorten consonantclusters. De resultaten suggererden dat vooral in de ST groep de productie van twee consonanten met dezelfde articulatieplaats in de CVC#CVC (C = consonant, V = vocaal en # = syllabegrens) conditie meer 'eisen' van de motorische planning en/of initiatie dan de productie van dit cluster in eindpositie van een syllabe. In Hoofdstuk 7 werden taken gevonden die kunnen discrimineren tussen ST en NST. De ST-groep had langere reactietijden en woordduren dan de NST-groep en dit verschil tussen beide groepen nam toe wanneer het niet bestaande woorden betrof. Daarnaast hadden ST meer variatie in hun spraakproductie bij de zinherhalingtaak; het grootste verschil tussen de twee groepen werd gevonden in de Mean Absolute Deviation (maat voor variatie) van de zinsduren in deze taak. In Hoofdstuk 8 werden de resultaten van bovengenoemde studies nader besproken. Hierin werd gepoogd een brug te slaan tussen de theorieën over stotteren en de gehanteerde therapeutische interventies.

W.J. Huinck
Universitair Medisch
Centrum St. Radboud
Geert Grooteplein Zuid 18
6525 GA Nijmegen

Samenvatting van het proefschrift "Stuttering: Studies of therapy outcome and speech motor control", W. J. Huinck
Verdedigd op 13 november 2006 te Nijmegen
Promotoren: Prof dr. K. Graamans,
Prof dr. W. Hulstijn
Co-promotoren: dr. H. Peters, dr. B. Maassen